

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry.
c/o Tapani Saimovaara
Päijänteentie 12 A 1
17200 Vääksy
phly@phly.fi
www.phly.fi

Itä-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys ry.
c/o Paavo Posti
Kielotie 1C 18
18150 Heinola
paavo.posti@outlook.com

Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060, osallistumis- ja arviointisuunnitelma toimisto@paijat-hame.fi

Asia: Mielipide osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys Itä-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys ovat yhdessä tutustuneet maakuntakaavan 2060 osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys (PHLY) on BirdLife Suomen alueellinen jäsenyhdistys Päijät-Hämeessä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lintuharrastusta ja -tutkimusta, luonnon- ja ympäristösuojelua sekä kestäväää kehitystä.

Itä-Hämeen luonnonsuojeluyhdistys (IHLY) on Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistys, jonka tehtäviin kuuluu luonnonsuojelun edistäminen Päijät-Hämeen itä- ja pohjoisosan alueella.

Maakuntakaava ja tuulivoimalat

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on maakuntakaavan ensimmäinen julkinen vaihe. Suunnitelmassa kerrotaan, mitä kaavassa on tarkoitus käsitellä, millaisia vaihtoehtoja tutkitaan ja miten kaavan vaikutuksia arvioidaan. Maakuntakaava ohjaa suunnittelun yleisiä tavoitteita. Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota luonnonympäristön kestävään käyttöön ja luonnon monimuotoisuuden säilymiseen.

Päijät-Hämeen maakuntakaavassa on uutena teemana tuulivoima-alueet. Tätä varten on viime vuonna valmistunut Päijät-Hämeen tuulivoimaselvitys (FCG 2023). Potentiaalisiksi tuulivoima-alueiksi on valikoitunut yhdeksän aluetta, joista kahdeksan sijaitsee maakunnan itäpuoliskossa. OAS:n mukaan alueiden *soveltuvuuden arviointi jatkuu maisemavaikutusten arvioinnin osalta*.

PHLY ja IHLY eivät pidä OAS:n kirjausta riittävänä, sillä tuulivoima-alueiden luontovaikutuksia ei ole selvitetty tarkoin. Maakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä lintuja on tarkasteltu lähinnä vain vertaamalla alueiden sijaintia Natura-alueisiin ja muihin suojelualueisiin. Tuulivoimalat muodostavat huonosti sijoitettuna merkittävän törmäysvaaran linnuille. Voimalat myös karkottavat arkoja lintu- ja nisäkäslajeja elinalueiltaan, josta mm. Luonnonvarakeskus Luke on tiedottanut vuonna 2023.

Tärkeimmät muuttolintujen lentoreitit noudattavat Päijät-Hämeessä Päijännettä (vesilinnut, kahlaajalinnut) sekä Päijänteen itärantaa (mm. vesistöjen ylittämistä arastelevat varpuslinnut, monet petolinnut). Tuulivoimala-alueiden on monissa tapauksissa todettu aiheuttaneen siirtymiä lintujen muuttoreitteihin ja karkottaneen lintuja sopivilta ruokailualueilta. Erityisesti Päijänteen itärannan lähelle sijoitetut voimalat voivat pitkällä

aikavälillä heikentää lintupopulaatioita. Iitin ja Orimattilan tuulivoima-alueet sijoittuvat Etelä-Suomen parhaimpiin kuuluvalla arktisten hanhien muutonaikaiselle oleskelualueelle.

Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelusta antaman ohjeen (2016) mukaan linnustollisesti arvokkaat kohteet tulee ottaa huomioon tuulivoima-alueiden valinnassa jo maakuntakaavassa, jos tietoa on olemassa. Ohjeen mukaan (s. 88) *maakuntakaavoituksessa selvitetään ja otetaan huomioon olemassa olevaa aineistoa ja osallistumista hyödyntäen linnuston kannalta arvokkaat alueet sekä arvioidaan tuulivoimarakentamisen vaikutukset niihin, erityisesti syystä myös lajikohtaisin selvityksin.*

PHLY ja IHLY esittävät että, tuulivoima-alueiden linnustovaikutuksia tarkastellaan kriittisesti alueiden jatkosuunnittelussa. Yhdistykset tulevat jatkossa kiinnittämään tähän erityistä huomiota. Nykyinen OAS:n kirjaus saattaa antaa potentiaalisista tuulivoimama-alueista tuulivoimatoimijalle liian myönteisen kuvan. Tuulivoima-alueiden luontovaikutuksia on syytä arvioida tarkemmin jo maakuntakaavassa, eikä vasta voimama-alueen jatkosuunnittelussa.

Luonnon ydinalueet

Päijät-Hämeen liitto on teettänyt maakuntakaavaa varten viherverkostotarkastelun (Ramboll 2021), jossa maakunnasta on osoitettu 15 luonnon ydinaluetta. Ydinalueet ovat eläin- ja kasvilajeille tärkeitä laajoja ja mahdollisimman yhtenäisiä alueita, joilla luonnon monimuotoisuus on ympäröiviä alueita suurempi. Alueisiin voi kuulua luonnonsuojelualueita ja muita luonnonoloiltaan monipuolisia kohteita. Ydinalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet muodostavat verkoston, joka ylläpitää luonnon monipuolisuutta ja mahdollistaa eläinten liikkumisen alueelta toisella. Ydinalueet säilyvät toimintakelpoisina, jos niiden rakennepiirteitä ei muuteta, eikä niiden välisiä ekologisia yhteyksiä merkittävästi heikennetä.

Viherverkostosta on OAS:in mukaan tarkoitus huolehtia perustamalla viherverkostoa käsittelevä ryhmä. Tarkempien tavoitteiden luetteleminen olisi tuonut OAS:iin konkretiaa.

PHLY ja IHLY pitää yllättävänä, että suurin osa maakuntakaavan potentiaalisista tuulivoima-alueista (kuusi aluetta yhdeksästä!) sijaitsee viherverkostotarkastelussa tunnistetuilla luonnon ydinalueilla, ja usein vielä ydinalueen keskellä, joka yleensä on luonnonoloiltaan reuna-alueita monimuotoisempi.

Tuulivoimaloiden rakentaminen luonnon ydinalueille pirstoo aluetta, heikentää sen merkitystä ns. hiljaisena alueena ja karkottaa lukuisia eläinlajeja elinalueiltaan. Vaikutukset ovat haitallisimpia luonnon ydinalueilla, jotka muodostavat turvapaikan ja kulkureitin monille ihmisasutusta karttaville lajeille.

Maakunnan tuulivoimaselvityksessä on selvästikin etsitty syrjäisiä kohteita, joissa tuulivoimalat häiritsisivät alueen asukkaita ja muita ihmisiä mahdollisimman vähän. Lähestymistapa on luonnon monimuotoisuuden kannalta vahingollinen. Luonnon kannalta parempia tuulivoimaloiden sijoituspaikkoja on löydettävissä mm. pääteiden ympäristöstä, jossa luonnonolot ovat jo muutenkin heikentyneet.

Yhdistykset tulevat jatkossa kiinnittämään huomiota siihen, että luonnon ydinalueiden säilymisestä huolehditaan.

Luonnonsuojelualueet

OAS:n mukaan luonnonsuojelualueet osoitetaan nykytilanteen mukaisina. Luonnonsuojelun aluevarausten ajantasaisuudesta ja tulevista aluevarauksista järjestetään neuvotteluja Hämeen ELY-keskuksen kanssa.

Yhdistyksillämme on hyvä linnusto- ja luontoasiantuntemus ja PHLY:llä erittäin laaja lintuhavaintoarkisto. PHLY on myös julkaissut Päijät-Hämeen lintupaikkaoppaan, jossa esitellään monta linnustollisesti arvokasta aluetta suojelualueiden ulkopuolelta. Yhdistyksemme tarjoavat mielellään apua luonnonsuojelualueverkoston kehittämisessä.

Muuta

Yhdistyksemme seuraavat aktiivisesti kaavoja ja muita maankäyttösuunnitelmia ja antavat niistä lausuntoja ja muistutuksia. Maakuntakaavassa esitetyt ratkaisut voivat tukea maakunnan luontoarvojen säilymistä ja samalla Päijät-Hämeen Vihreän siirtymän ohjelmaa, jossa "luonnolle tuotetaan enemmän hyötyä kuin haittaa".

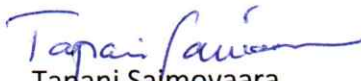
Toivomme että maakuntakaava laadittaisiin niin, että luonnon monimuotoisuus otetaan mahdollisimman hyvin huomioon, eikä etusijalle aseteta luontoarvoja selkeästi heikentäviä toimintoja.

Asikkalassa ^{12.} ~~xx.~~ päivänä maaliskuuta 2024

Heinolassa ^{8.} ~~xx.~~ päivänä maaliskuuta 2024

Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen puolesta

Itä-Hämeen luonnonsuojeluyhdistyksen puolesta

Tapani Saimovaara
Puheenjohtaja

Paavo Posti
Puheenjohtaja